Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҺА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтыннаах ыйтан тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҺЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭҺИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААҺЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

№ 60 (4950) | 1977 сыл, Ыам ыйын 21 күнэ СУБУОТА | Сымната 2 хаптаҕа

ХОМУУРУ

Ѳриэ-дэхси ыытыахха

ССКП Киин Комитета уонна СССР Министерстволарын Совета 1977 сылга хомуурун, тыа хаһаайыстыбатын бородуукталарын ыытыы аһыллыбын сорҕо-боруобаны хааччыйыыга ылыллар туоларынан ууннулар. Онно кыраайы, тыа советскай, тыа хаһаайыстыбатын органнар, колхозтар, совхозтар, сѳботуоналар уонна транспортнай тэриллэр начаалыгынан чочуу сѳбүлүннүлэр. Чуолаан, хаһаайыстыбатын ыытыыларын ҮҮНҮҮЛЭРИН хомуурга сүүһү аһылыгын ыытыыны хаһаайыстыбатын кыраанай ниитти хобуулаабыт ньымалар курдук, маспайыннар икки сменаная үлэлиэ буолуохтаахтарын хомуур техниканы ыытыахтаах. Эмиэ кирдьик техника уонна ыытыы средстволарын ороскуотун таҥыстыбатын бараабыт, онуоҕун ҮҮНҮҮНҮ, тыа хаһаайыстыбатын бородуукталарын уонна аһылыгын сѳботуоналарын таҥыллыа кѳхоз-совхозтар, сѳботуоналыыр транспортнай тэриллэр ыытыахтаах.

Агрегаттарын, диэн ааттаан ыытыахха, үрдүк механизаторлардыын уонна хомуур техникаларын техническай кыраныгынаах үрдүк туһалаах ыытыы механизаторлардыын уонна техническай куоталаах кэмнэрэ тэнитиллиэхтэрэ. Онтон ыытыы хомуурга уонна сѳботуоналыыр пуунньар мистэлэргэ таҥыллыбыт бородуксуйа сүтүгүн таҥыллыа ньымалара ыытыллыахтаах, кѳхсо киллэрэргэ сүтүгүн.

Бастыҥ культуралар барыларын уонна киниэхэ аһаҕас хомуйуу толоруу оҥоруу хааччыйыы культуралар ыытыылара бүүтүүтүгэ сүѳх хомуллаллар, ыытыы бѳлѳмтѳнү уурҕаллыыта. 1977 — ыйларын үѳскүүр үеҥҥэ сүѳҕү кыстыктары сѳботуоналыыр-ыытыыланнарын чуѳлкэй-сѳботуоналанар от, сенаж, от мэҥэкэтин, гранулаанай уонна брикеттыыллыыллар үрдүк хаачыстыбалаах хааччыйарга, хаһаайыстыбаларга сүѳҕү аһылыгын ѳбүн мунньуулуу ыытыстаахтык туһаныы ньымаларын толорутук туруоруллуоҕа.

Министерство уонна ведомстволар салайаччылара хомуурдар тракторлардыы, комбайннарыы уонна хаһаайыстыбатын ыытыыларын, ѳлѳрдүгэ, уматыгы уонна ѳрдѳтүр матырыйаалларын уонна да атын материально-техническай ресурсуларын туруорутуна уонна тыа хаһаайыстыбатын ыытыылаах-ньымалаах буолуулаах ньымалара бүүтүннүлэр.

Хомуурдар бэлэмнэнэллэр, ыытыылаах-ньымалаах буолуулаах ньымалар бэлэмнэнэллэр, ол иҥэн ыытыы ньымалара

ОРОЙУОҢҢА—ЗНАМЯ

Урут биллэриллибитин курдук, күндү түүлээби соботуспкалааһын кварталлаабы былааныын 2,7 төгүл аһары төлөрөн, биһиги оройуоммут республика соҕуруу оройуоннарын бөлөҕөр социалистическай куоталаһыы кыайыылаабынан тахсыбыта. Саха АССР Министрдэрин Советын уонна ПССУОС көһөрүллэ сылдьар Кыһыл знамята уонна булчуттары, специалистары биризмийэлиигэ 1000 сөлк. анаммыта.

Ыам ыйын 19 күнүгэр ССКП райкомун мунньахтыыр саалатыгар оройуон үлэһиттэрин юбилейдаах сылга бу урдук ситиһиилэригэр бэриллибит республика көһөрүллэ сылдьар Кыһыл знамятын Саха АССР Министрдэрин Советын представителэ Н. И. Иванов уеруллэах быһыыгамайгыга туттарда.

Социалистическай куоталаһыы Кыһыл знамятын тутан туран, юбилейдаах сылга өссө үрдүк көрдөрүүлэри ситиһэргэ ыҥыран райсовет исполкомун председателэ Р. Р. Бурнашев хаарда тылы эттэ.

Депутаттарга кандидаттары туруоруу

Оройуоннаабы уонна сельскай Советтар быыбардарыгар депутаттарга кандидаттары туруоруу деловой быһыыга-майгыга салтыы мытыллар.

Интернат-оскуола рабочайдара уонна сулууспалаахтара оройуон Советыгар 47 №-дээх Новгородоотаабы быыбардыыр үөкүрүккэ депутаткка кандидатыынан остробуой сэбиэдиссэйэ **Ефимова Пелагея Иннокентьевнаны** туруордулар.

Сүбүрүүскай аатынан совхоз Кытаанахтаабы отделениетын рабочайдара, инженернэй-техническай үлэһиттэрэ уонна сулууспалаахтара оройуон үрдүкү органыгар 11 №-дээх Кытаанахтаабы үөкүрүккэ ыанныыкыт **Парфенова Александра Ивановна** аатын аатталаатылар.

Сылаг отделениетын Улахан Күөллээби бригаадатын рабочайдара уонна сулууспалаахтара оройуон Советыгар 21 №-дээх Улахан Күөллээби быыбардыыр үөкүрүккэ депутаткка кандидатыынан ССКП райкомун бастакы секретарын **Листиков Илья Павловичы** туруордулар.

Үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабы Советыгар депутаттарга кандидаттарынан туруоруталар: 1 №-дээх Толоонноотуттан: 1 №-дээх Толоонноотуттан ыанныыкыт **Посуекурукка** — **трячева Софья Михайловна**, 15 №-дээх Бабаатаабы үөкүрүккэ — механизатор **Кардашевский Гаврил Петрович**, 7 №-дээх Белтоготоотуттан үөкүрүккэ ыанныыкыт **Седалищева Мария Дмитриевна**, 18 №-дээх Дорожнайдаабы быыбардыыр үөкүрүккэ — ДАЭС старшай экономиста **Левковская Любовь Григорьевна**, 29 №-дээх Хайахсыттаабы үөкүрүккэ — ыанныыкыт **Протасова Александра Гавриловна**.

Белтогото сельскай Советтар депутаткка кандидаттарынан туруорулунуулар: ыанныыкыттар **Парасковья Михайловна Попова**, **Матрена Михайловна Кириллина**, **Вера Алексеевна Борисова**, ыаллай **Василий Гавриловичтан Лебедев**.

Юбилейдаак сыл ыһыыта

ОРТОЛООТУБУТ

СҮБҮРҮҮСКАЙ аатынан совхоз ыһыы сүрүн үлэлэрин ортолоото: 950 тектартан 487-тин хорутта, 2190 гектартан 926-тыгар лущеннены ыытта, туорахтаах культураны 1045 гектарга ыһыахтаабыттан 810 гектарга сиэмэни түһарда, 717 гектардаах баһыына катоктанна.

Ыһыыта 38 трактор туруорулубута. 125 киһи культурнай отууларга хоно сылдьан, икки сменаанан үлэлиир.

Сменатаабы нуормаларын сеялкаһыттар Н. Н. Соловьев уонна Ф. С. Собакин 170-нуу, лущеннены ыытаччылар С. С. Быгаков уонна Д. Д. Терютин 120-130-туу, хорутаччылар Н. Г. Слепцов уонна Д. Д. Ефремов 140-150-нуу бырыһыан толорон иһэллэр.

В. ЧИРИГИНАРОВ.

совхоз кылаабынай агронома.

ҮЛЭ ҮГЭННЭЭН БАРАР

КАРЛ МАРКС аатынан совхозка сааскы ыһыы үлэтэ иккі сменаанан үгэннээн бара турар. Барыта 83 киһи түөрт культурнай отуурга хоно сылдьан үлэлиир. Арай Мугудай отделениетын ыһыахчыларга отуурга хоммоттор.

Совхоз үрүмэн 1154 гектарга сиэмэ саптарылынна, 976 гектарга лущенне, 710 гектарга баранаалаһын барда, 324 гектар хорутулунна, 120 гектардаах баһыына катоктанна, 143 гектарга эбиис, 163 гектарга ньачмиэн, болугур отделениетыгар 63 гектарга подсолнух ыһылынна.

Н. Е. Яковлев салайар үрдүк үүнүүтүн звената ордук күүрэнньэхтик үлэлии сылдьыт 750 гектарга сиэмэ саптардыы, 527 гектарга баранаалаһыны ыытта, 198 гектардаах баһыына хорутта. Маанна трактористар Г. М. Сибиряков, Н. Г. Федотов, А. Н. Егоров, А. А. Седалищев уонна Н. Ф. Винокуров куоталаһыыга бастаан иһэллэр.

А. БАННА.

ӨССӨ ДА БЫТААННАР

ЭРИЛИК ЭРИСТИНИН аатынан совхозка сааскы хонуу үлэлэрин тэтимэ өссө да бытаан.

Сиэмэ саптарыыта 627 гектарга, лущенне 193 гектарга ыытылынна, 441 гектар нэниэлэх быһыына хорутулаабыттан 188 гектардаах баһыына катоктанна.

Г. КУЗЬМИН.

СИЭМЭНИ САҢА ТҮҺЭРЭН ЭРЭЛЛЭР

Карл Маркс аатынан совхоз Бахсытаабы отделениетын механизатордара бу күннэрдэ Толоон бригаадатын Ороҕу Кыыс Болуйата, Хоробоков баһыыларыгар 5 «Беларусь», 1 ДТ-75 тракторларынан сиэмэни түһэрии хорутуу күргүөмнээхтик ыытылар. Үс «Беларусь» агрегата сменаанан үлэлэһиигэ киирдэ.

Былааннаах 120 гектарга туорахтаах культура ыһыахтаах 40 гектарын хоруттулар. Бырыынаныттан ыла сиэмэни түһэрии саҕаланна.

С. ФЕДОРОВ.

Кыһыл хаалтыс бырааһыннььа

Ыам ыйын 19 күнүгэр В. И. Ленин аатынан Бүтүн Советтаабы пионерскай тэриллэ бэйэтин үөскэлэбитэ 55 сылга туолуутун бэлиэтээтэ. Бырааһыаньык: үүнэр көлүөнэ эрдэлэр ыччаттара тарбаныыллаһыан долгутуулаах бастыгыттан буоллар.

Пионерскай этэрээттэргэ уруулаах линейкалар, слеттар парадтар, көрүүлэр буолаулар, эрдэс быыстаннаалар аһылыныылар, конкуреттар уонна спортивнай күрэхтэһиилэр ыытылыыллар. Хас биирдии этэрээт «Ленин суолунан, Октябрь суолунан аһаабыт» диэн Бүтүн Советтаабы Мариэ түмүктэрин тэҥнэрдэ.

Москва пионерлара В. И. Ленин мавзолейыгар венноктары уурдулар. Венноктар Биллибэт саллааттар уҥуоҕар эмиэ уурулунуулар.

Үөскэ эйэлээх халлаан, дьоҕуру сайыныарыгар мунура суох ыахтар, дьоллоох оҕо саастыгын барытын советскай оҕолорго Коммунистическай партия муударай, ыраатыы ото ыраах политиката хааччыйда. Советскай дойду бэйэтин эдэр гражданнарыгар тыһыынчаан дьаныыластары, стадионнары, кулууптары, техническай станциялары, пионерскай лаагыырдары, оҕо кинотеатрдарын уонна музейдары бэлэхтээтэ. Бырааһыныык күн пионерия аҕалым кыһаныыта эпиэтэссэн Улуу Октябрь албан аатыгар 60 сылга туолуутун чиэһинэр үлэҕэ, үөрүхтэ бэйэтин ситиһиилэрин туһунан Иҥэ дойдуга, партиягa, комсомолга рапордаата.

Пионерия бырааһыныыта дойду бүтүнүгүүтүн үрдүнэн буолан эстэ.

ССТА.

ССКП XXV съеһин ыйыыларыгар олоҕуран, кодьүүс уонна хаачыстыба бөҕөнүрүөҕэ бастакы уочараттаах сорук быымытынан туруорулунуубут кэмнэр тыа хаһаайыстыбатыгар дьарыктанаачыылар күүрэннэхэх уонна сыраахах үлэлэриттэн аҕыллар сүрүн бородуукталартан бөҕөргэтиллиэ — үүт хаачыстыбатын туһугар ыһыы охсуһуунуу барыы хаалларыттан кэнэнник, хаһаанытыаҕар да күүскэ уонна ордук сытыытык туруоруу — оройуон совхозтарын, тыа хаһаайыстыбаннай органнарын, атын да туһаайыллах тэриллэлэрин бүгүҥнү тирэн турар соруктарынан буолар.

Бу сорук үүтү государствоҕа атылыаһыныгар үрдүк көрдөбүллэх саҥа «13264-70» нуомэрдээх Государственнай стандартка (ГОСТ) киирбиэн сибээстээн өссө күүскэ туруоруллар.

Саҥа стандарт сүрүн сыала — государствоҕа туттарыллар бороодуукэйа хаачыстыбатын туһугар, онно совхозтар бэйэлэрэ интэриэстэах буолуулларын ситиһии.

Саҥа государственнай стандарт совэтуопкаланар үүккэ ханыык көрдөбүллэри туруорарый?

Урут үүт кирдээҕинэн уонна аһыйыытынан туох-туохха сыаналаналар эбит буоллаҕына, билигин үүт сорда хас да хаачыстыбата хөлбөнуутунан быһаарыллар. Онуоха үүт I уонна II сортка араарыллар, онтон таһынан сорда суох диэн эмиэ көрүллүр. Үүт сортара маныык көрдөбүллэргэ эпиэтэтиэхтээхтэр:

1. Тернер кыраадыһынан аһыйыытынан

I сорт	2 сорт
16—18 кыр.	16—20 кыр.

2. Ырааһын степеньэ (группаран)

I	II

3. Үүт бактериальноһа (кылааһынан)

I	II

Ыалдьар уонна ыалдьарга уорбаланар ыахтар (биһиги усулуобуйабытыгар бруцеллезка) үүттэрэ уонна II сортаах үүт көрдөбүлгэ эпиэтэтиэҕэй, оҥ гынан баран, 21 кыраадыстан үрдүтэ суох аһыйыылаах бактериятынан III кылаастаах, ырааһынан II группалаах үүт сорда суоҕунан туттарыллар. Ыалдьар уонна ыалдьарга уорбаланар ыахтар үүттэрэ доруобай ыахтар үүттэригэр хөлбөнорго көҥүллэммэт. Онтон үүт пастеризациялаан эрэ баран туттарыллыахтаах.

I—II сорт уонна сорда суох үүт үөһэ этиллибит көрдөбүллэригэр эпиэтэтиэҕэй, тоҥоруулдубут, оҥтуйуох итиэннэ сүөһү аһылыгын араас көрүүнэрин курдук оҥтуйох, аһыйбыт ингэ-сиэйбит үүттэр тутуллубаттар.

Үүтү атылыаһын государственнай быыланын толоруута туттарыллыбыт үүтү баланнай сыала (4 бырыһыан) таһааран захсыллар.

Саҥа ГОСТ-ка киирэхтэн ыла, оҕо аата 1976 сыл тохсунньу 1 күнүттэн РСФСР Министрдэрин Советын 1976 сыл кулун тутар 25 күнүнээҕи уонна Саха АССР Министрдэрин Советын 1976 сыл ыам ыйын 3 күнүнээҕи «Совхозтар уонна нэһилиэнньэ туттарар үүттэригэр эмиэнэ уонна сордунан араарар, дифференцированнай атылыаһыллар сыананы олохтоохтуй туһунан» уураахтарыгар сөп түбэһиннэрэн базиснай сыалаах 1 тонна үүккэ III зонаҕа киирэр биһиги өрөйуоммут совхозтарыгар саҥа маныык сыана олохтоно: I сорткa — 400, II сорткa — 374, сорда суох үүккэ 355 солкуобай.

Саҥа стандарт быһыытынан I сортаах үүт туттарыллыан иннинэ 10 кыраадыс сылаастыы диэри сөйбүтүллүбүт буоллаҕына, бинир тоннатыгар эбии 5 солкуобайдаах цадбанка аҥаллар. Итинник кытта намыһах уонна үрдүк аһыйылаах үүт 1 тоннатыгар урут олохтоно сылдьыбыт надбанка итиэннэ скидка ууратылынна. Оттон нэһилиэнньэттэн сорда быһаарыллыбакка тутуллубут үүт II сортаах үүт сыныанынан төлөнөр. Хаһаайыстыбалар эргиэн тэриллэлэригэр уонна эмиэ, оҕо учреждениелэригэр, эдэхтоммут лимит быһыытынан, биһиги туттарбыт үүттэригэр эргиэн тэриллэлэрин скидкаларын көбүрэтэн баран, розничнай сыананан төлөнөр.

Бу саҥа государственнай стандарт көрдөбүллэрэ үүт хаачыстыбатыгар саамай улахан болҕомтону ууран, утумнаах үлэни ыытары модьуйаллар. Туох-хаанын иннинэ оройуон тыатын хаһаайыстыбатын бары специалистара, сүөһү үлэһиттэрэ, туоттаан ыанныыкыттар уонна эт-үүт комбинатын үүтү тутар пуункарын үлэһиттэрэ «Ынах үүтэ. Совэтуопкалааһынга көрдөбүллэр»— 13261-70 ГОСТ-ы өссө биирдэ сиһилии үөрэтиэхтэрин, үчүгэйдик билиэхтэрин наада.

Государствоҕа туттарыллар үүт хаачыстыбатын туһугар кылгас кэм биир—икки үлэни ыытыынан быһаарылла охсуллубут. Бу бөҕөнүрүөх утумнаах, кэлин дьаһаллары ылары эрдэтэр. Маанна баһылыыр-көһүлүүр, быһаччы көбүлүүр, тэрийэр уонна модьуйар оруолу совхозтар специалистара ылар абэҕэннэстэхтэр. Киниилэр саҥа стандарт көрдөбүллэрин үүт бөҕөнүрүөҕүгар сыһыаннаах бары үлэһиттэргэ (ыанныыкыттарга, сүөһүүттэргэ, шоферларга, үүтү таһаччыларга, лаборанналарга, үүтү аналааччыларга уо. д. а.) дьаныардаахтык үөрэтиэхтэхтэр уонна онуоҕа олохтоо киллэртэриннэ хаалбатаабат кыталанах көрдөбүлү туруоруохтаахтар. Совхозтар салайаччылара уонна специалистара сүрүн болҕомтону сүөһү витаминнаах идэтиннэ уонна киниэни түмүүгэ саҥа типовой хотоннору тутуута уонна эргэлэри туһсаран онгоруута, племенной үлэни туһсарыыта исполнительскай сиэмэлэһиини кэнэнник ыытыыта, бруцеллезка сөтөр сыанэн суох онгоруута, о. д. а. сүрүн бөҕөнүрүөстэргэ үүрэх үлэлэтэхтэриэ эрэ үүт хаачыстыбатын туһугар бөҕөнүрүөх дьыгынээхтик, кэскилдээхтик ыытыллыаҕа. Итиэннэ сүрэх кунньаабы тэрээһиннэри, фермалар санитарнай туруктарын тэнэ сүөһүүттэр туо бэйэлэрин гигиеналарын туһугар, үүт сиэбэр ыытар установкалар, пастеризациялаах муоһу толоору булуу эмиэ. Ферма үлэһиттэрэ I сортаах үүт туттарарга материальнай интэриэстээх буолуулларын олохтуохха. Хоробур, Литовскай ССР хаһаайыстыбаларыгар I сортаах туттарыллыбыт үүт сыанаҕа 3,3 бырыһыанын үүт оҥорбут үлэһиттэргэ төлөнөр. Үүт хаачыстыбатын туһугар бөҕөнүрүөх социалистическай кунньаныы кылайыылаахтарын ыытыныыга бэлэмнэнэ үөрүүлүннэ.

Биһиги оройуоммут совхозтарыгар бу саҥа государственнай көрдөбүллэри олохтоо кэлэрин биһиги туруга олус мэлдьи бородуукэйа хаачыстыбата кылгас түһэрэллэ илик.

Биһиги сүрүн бородуукталарыгыт үүтү государствоҕа күһэйэ хаачыстыбалаах туттарыыны ситта эйэлэһиннэхэ сатаммат. Бу сүнкэн улахан суоллаах дьыалаҕа бары совхозтар директорлара, туһаайыллах специалистара, профсоюз рабочкомнара уонна месткомнара, сельсоветтар исполкомнара уонна тыа хаһаайыстыбатын управлениета, үүт комбината уонна үүтү тутар пуункар үлэһиттэрэ, станция уонна эмп пункттара, ветучасток уонна киин инженердэрэ үлэһиттэрэ бары ыытыллыахтаах көрдөбүлү сыныгыттан ньаньыардаахтык туруоруохтаахтар.

И. ВАСИЛЬЕВ.

тыа хаһаайыстыбатын бороодуукталарын совэтуопкалааһынга уонна хаачыстыбатыгар оройуоннаабы кылаабынан государственнай инспектор.

ҮҮТ ХААЧЫСТЫБАТЫН ТУПСАРЫАХХА

● Саҥа ГОСТ-ы тутуһуу булгуччулаах

СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЙ КУОТАЛАҺЫЫ
АНАЛЛААН ТАНААРЫЫ № 2

Кыайылаахтары бэлиэтиргэ

СНИМОКТАРГА: хаҥас диэки «1977 сылга социалистическай куоталаһыы кыайылаахтара», уҥа диэки — «Онуо пятилетка ударника» знактар.

ССТА фотохрониката.

1977 СЫЛГА БУРДУГУ ҮҮННЭРЭР ЗВЕНОЛАР СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЙ КУОТАЛАҺЫЫЛАРЫН

усулуобуйата

[illegible] совхозтарыгар бурдугу [illegible] звеноларын социалистическай куоталаһыылара «Улуу [illegible] 60 сылга туолуутугар — [illegible] бэлэхтэрэ» диэн девиз[illegible] ыыллар.

Кыайылаахтарыыгар социалистическай куоталаһыы усулуобуйатын кордобуллэрин эргиччэ толорбут уонна продукция [illegible] дэгиэйиитин-оҕоллоҥуу, [illegible] бороҕардаах кэнин [illegible] туһалаах таһаарыылаах [illegible] ааҕыллаллар.

[illegible] гектартан итэҕэйэ суох [illegible] туорахтаах культуралары [illegible] ньуолайдык көрөн-харайан [illegible] 13-түү центнертэн [illegible] үүнүүнү хомуйбут, [illegible] уонна хаҕыымалы [illegible] баалаахтарын толорбут, [illegible] тигэл таҥастаабыт, [illegible] кондициялыгар [illegible], хатыанын ый I күнэ [illegible] ыраастаабыт, ангаар [illegible] буоларын сиэ[illegible] бастакы миэстэни [illegible] уонна юбилейнай памятниктэлэнэн наҕараадалаан[illegible].

[illegible] гектартан итэҕэйэ суох [illegible] баҺыыбаа туорахтаах культураны ыһан гектарын ахсыыттан 12-лээх центнер үүнүүнү хомуйбут, паардааһын уонна хаҕыымалы хорутуу былааннарын толорбут, паары үстэ таҥастаабыт, сиэмэ бурдугу барытын сертификаттыгар эмиэ ыраастаан ыыбыт звено иккис миэстэлэнэр уонна «араҕас ылга чемпионун» — юбилейнай памятнай кубогы ылар.

100 гектартан итэҕэйэ суох сиргэ туорахтаах культуралары ыһан гектартан ортотунан 10 центнер үүнүүнү ылбыт, паардааһын уонна хаҕыымалы хорутуу сорудахтарын толорбут звено үһүс миэстэҕэ тиксэр уонна Бочуотунай грамотанан наҕараадаланар.

Хос быһаарыы: бурдук үүнүүтүн өттүү хомуйуу түбэлтэтэ таһаарылларбыт сиргэр туһаанналах звено социалистическай куоталаһыы түмүгүн оҥоруулуу кыттыбат.

(ССКП райкомун бюротунан уонна райсовет исполкомунан бигэргэтиллибитэ).

Ороҕуон бурдугу үүннэрээччилэрэ! Юбилейдаах сылга сир оҥоһуутун культуратын үөскүүр, бурдук үүнүүтүн үрдэтэр иһин социалистическай куоталаһыыга активтык кыттыҥ!

ВЕТЕРАН ИННИН БИЭРБЭТ

[illegible] сэрии ветерана, [illegible] аатынан совхоз Со[illegible] отделениетын ыан[illegible] Саввин Василий Мо[illegible] ити совхоз Кытаа[illegible] отделениетын ыан[illegible] Иванов Михаил Ин[illegible] ыытта социалис[illegible] куоталаһыыга киирсэн [illegible] туһалаларын туһунан [illegible] ыаатчыларбыт билэл[illegible].

Куоталаһаччылар иккиэн быыланнарын аһары толорон иҥэлэр. Ол эрээри ветеран, урукку[illegible]ар, бурдук, билигин да иннин биэрбит: кыстык сэтэ ыйдааҕы былаанын Саввин В. М. 149,2 оттон Иванов М. И. 122,4 быры[illegible]ыан, бу дьыл 4 ыйдааҕы быыланын ветеран 143,5, оттон киилиин куоталаһаччы 121 бырыһыан толортоотулар.

А. ГОТОВЦЕВА.

Ким хайдах үлэлээн иҥэрий?

Үүт ыамыгар

(Бастакы колонкаҕа — биир фуражнай ынахтан 1977 сыл түөрт ыйыгар ыанна, иккиэх — ныстык сэтэ ыйыгар, кг)

ФЕРМАЛАР КОЛЛЕКТИВТАРА

Зрилик Эристиин аатынан совхозтан		
«Юбилейнай»	826	1109
Аҕас Куола	556	819
«Маарыкчаан» I	663	840
Бырыы	592	823
Үрүҥ Куол	590	813
Сэмэн Үрэҕэ	525	762
Боҕоҕо	545	759
«ЫБСЛКС 50 сыла»	431	711
«Маарыкчаан» II	417	572
Лампа	432	570
Бэрэ	321	545
Сардаана	405	517
Карл Маркс аатынан совхозтан		
Тоҥургэстээх	524	791
Төлөй Дириҥэ I	476	746
Куула Куол	421	609
Лыбынтан, арҕаа	434	590
Лыбынтах, илин	419	576
Халбаныкы	376	572
Хайыраас	317	526
Төлөй Дириҥэ II	365	524
Үрэх Куорэ	379	522
Уу Оҕустаах	340	510
Субуруускай аатынан совхозтан		
«Сардаана» (Соловьев)	499	724
«Сардаана» (Болтоно)	327	570
Бэрэ	366	528
Арҕаа хотон	324	525
Хомустаах II	379	520
«Юность»	358	509

ЫАННЬЫКСЫТТАР

Зрилик Эристиин аатынан совхозтан		
Кузьмина А. Т.	1148	1558
Кузьмина Е. М.	881	1240
Луковцева О. Д.	1024	1197
Тарабукина В. К.	746	1143
Назарова Е. С.	673	1097
Попова Х. Л.	843	1094
Осипова Е. Р.	810	1057
Монастырева А. М.	635	1036
Филиппова Н. В.	811	1034
Григорьева Е. Н.	812	1017
Кузьмина В. В.	713	1011
Протасова А. Г.	764	989
Петрова Л. П.	714	980
Карпова Х. Е.	714	937
Сергеева А. И.	787	934
Андросова З. И.	701	914
Романова Х. П.	648	907
Харитонова У. Е.	569	882
Архипова А. В.	580	876
Кондратьева М. Н.	560	874
Матвеева М. А.	613	869
Лукина М. С.	652	865
Титова А. М.	657	863
Софронова А. П.	618	859
Лукина Н. П.	634	854
Дорофеев С. П.	532	854
Кузьмина В. П.	563	850
Адамова В. П.	676	824
Петрова Н. П.	536	819
Митина Е. М.	606	806
Сидорова А. А.	617	803
Дьячковская О. Н.	480	801
Карл Маркс аатынан совхозтан		
Абрамова М. А.	756	1107
Дьячковская Х. С.	690	1026
Старостина М. П.	693	1022
Дьячковская А. М.	633	975
Сивцева А. И.	539	958
Малышева В. К.	607	945
Дьячковская А. П.	645	920
Константинова М. М.	617	916
Капитонова З. М.	624	856
Гуляева А. С.	584	852
Пестрякова С. М.	434	833
Субуруускай аатынан совхозтан		
Сергеева А. Л.	687	1068
Макарова У. Е.	862	1062
Кропотникова Е. Н.	764	978
Парфенова А. Н.	745	929
Кириллина М. М.	458	829

Борооску көрүүтүгэр

(Бастакы колонкаҕа — биир борооску 1977 сыл муус устарга орто эбиллиитэ, иккиэх — ныстык сэтэ ыйыгар эбиллии, кг)

ОТДЕЛЕНИЕЛАР

Зрилик Эристиин аатынан совхозтан		
Хайахсыт	12,2	121,7
Хадаар	19,6	119,5
Хоптоҕо	12,3	100,5
Чакыр	11,2	90,7
Карл Маркс аатынан совхозтан		
Болугур	21,8	137,1
Мугудай	16,2	104,6
Бахсы	11,6	80,3
Одьулуун	13,5	70,2
Субуруускай аатынан совхозтан		
Кытаанах	20,4	122,3
Соловьев	10,0	108,0
Хатылы	9,8	91,9
Сылаг	4,7	88,0
Болтоно	4,9	83,0

БИИРДИИ КӨРӨӨЧЧҮЛЭР

Зрилик Эристиин аатынан совхозтан		
Адамов К. Д.	26,9	163,7
Лутай А. Г.	37,5	157,5
Григорьева Ф. Н.	18,9	127,6
Романов П. И.	20,2	124,2
Дуранова А. К.	18,8	124,0
Пестерев П. В.	9,9	123,6
Дыдаева Т. И.	17,7	116,6
Мишкина А. Д.	17,8	116,9
Луковцев Д. И.	17,4	114,0
Викторова Р. Е.	9,6	114,0
Дьячковская М. В.	17,6	108,3
Кузнецова Е. Е.	13,5	103,5
Диодоров П. И.	20,5	103,0
Пестерева Е. П.	1,2	101,0
Посельскай Н. П.	10,5	98,4
Романов С. В.	8,4	93,9
Карл Маркс аатынан совхозтан		
Гермогенова Н. М.	22,2	150,7
Софронов П. С.	23,0	149,1
Дьячковскай Г. Г.	25,2	144,9
Белых З. И.	19,3	142,1
Абрамова П. Х.	26,6	140,5
Гоголева Л. М.	22,0	134,8
Иванова Е. Г.	29,5	129,9
Максимова А. У.	14,8	125,8
Сивцева А. А.	22,0	121,9
Хоютанова А. А.	18,6	121,2
Толстоухова М. Е.	19,9	120,2
Попов И. Х.	21,0	119,2
Павлова И. В.	14,0	114,5
Аммосова З. К.	19,1	109,8
Петров С. Л.	21,2	100,4
Новгородова М. Н.	16,7	99,9
Толстоухов В. Н.	15,0	93,3
Толстоухова А. Г.	15,0	90,7
Местникова А. М.	12,8	90,2
Субуруускай аатынан совхозтан		
Сыроматников С. Е.	20,0	136,0
Николаева Е. Д.	18,0	128,1
Корнев В. В.	21,0	124,0
Ковалев А. М.	19,0	120,0
Седалищев Н. Н.	19,0	116,0
Собакина А. У.	20,0	111,0
Николаева Л. Н.	3,8	104,7
Попова В. А.	7,0	93,0

ТЫА ХАҺААЙЫСТЫБАТЫН УПРАВЛЕНИЕТА.

КАБИНЕТТАРЫ КӨРҮҮ ТҮМҮКТЭННЭ

Оскуолаларга үөрэтиллэр предметтэр программалара ханна кэмсэбитиэн үөрэтии процессыгар сайдыылаах сайа ордук табыгастаах, кэбиэттэх ньымалары туттуута, үрүөктэр хаачыстыбаларын тупсарыыта, ойуулар биллиилэрин үрдэтиитэ быйаарар оруолу предметнэй кабинеттар ылаллар.

Биһиги өрөбүөммүт оскуолаларын үөрэтии кабинетнай систематыгар кыраабыттэрэ хаһыс да сылтан барда. Үүгэ коллективтар педагогическэ билиигэ көрдөбүллэриттэн эмиэттэн туоһаҕай өгөбүүлэах, бэлэм көрдөрөн үөрэтэр таарыйдыбыт бэрэбиэркэлэх кабинеттары тэрийдилэр. 9 орто оскуолаттан 7-тэ, 9 аҕыс кылаастаах оскуолаларгаан 5-кэ үөрэтии кабинетнай систематыгар толоруу киирдилэр. Өрөбүөн үрдүгэр нуучча тылыгар уонна литературатыгар 21, саха тылыгар 17, математикаҕа 20, историяҕа 9, биологиягa 9, о. д. а. барыта 11 предметнэй, 12 методическай кабинеттар үлэлиилэр.

Бу үөһэ этиллибит кабинеттарга 33 киноэкраттар, 10 телевизорлар, 57 магнитофоннар, 7 кодоскоптар, 36 эпидиаскоптар туһаналлаллар.

Бу кабинеттарга үөрэнэччэлэр үрүөк таһыынан ыраах курдуөктарга дыриҥнэллэр, бэйэлэрин билиилэрин үрдэтиллэр. Оҥ курдук, ыаллыт үөрэх ыллыгар тэриллибит 134 предметнэй курдуөктар 1652 оҕону хаптылар. Итини таһыынан маҥа 740-тэн ахса ыччат факультативнай занятиелэргэ сырыытын.

Үчүгэй көрдөрөн үөрэтэр тэриллэрдэх кабинеттарга тиэрэҕэйэн кэмнэки кэмнэ биһиги оскуолаларбытыгар кылаах таһымнаах үөрэтэр үлэ балачча сэргэхсийдэ. Педагогическай коллективтар утумнаахтык ыраах предметтэргэ декадаларын, недиэлэлэрин, литературнай бөлөхтэрдэрин, дискуссиялаарын, олимпиадаларын ыытальыыр үүгэ үгэстэнньилэр.

Соторуоҥаҥа өрөбүөн орто уонна аҕыс кылаастаах оскуолаларыгар 1976—1977 үөрэх дьылыгар ыытыллыбыт бастыҥ предметнэй кабинеттары көрүү-конкурс түмүктэнэ. 18 оскуолалар начаальнай кылаастарыттан ордук туһаҕай өгөбүүлэах, дэгиттэр көрдөрөн үөрэтэр тэриллэрдэх Кытаанах орто оскуолатын кабинета кылаанныыдыгынан таҥыста. Маҥа учууталлар Б. С. Захарова, А. Е. Потапова, М. С. Шепелкина үүгэ сыраларын биэрэн, дьыуурдаахтык ыытыахтарын ыҥырдылар. Бу оскуолаттан Е. Д. Макарова кабинеттэх географиия, Г. В. Захарова салаалаах начаальнай классаттан бэлэмнэнэн кабинеттара бастыылар. Оттон математика, физика, черчение уонна урбуй предметтэрин кабинеттарын көрүүгэ ордук учуутайдыын Дыраҥ орто оскуолатын кабинеттара аатаныылар.

Конкурс жюрита бэлэм кэмнэй учуутай өгөбүүлэах, бай ыытыыны «Кабинетпаах мунньуктаах», эстэтическай матырыйаалларгаах оборудованьыта өрөбүөн орто уонна аҕыс кылаастаах оскуолаларыгар 1976—1977 үөрэх дьылыгар ыытыллыбыт бастыҥ предметнэй кабинеттары көрүү-конкурс түмүктэнэ. 18 оскуолалар начаальнай кылаастарыттан ордук туһаҕай өгөбүүлэах, дэгиттэр көрдөрөн үөрэтэр тэриллэрдэх Кытаанах орто оскуолатын кабинета кылаанныыдыгынан таҥыста. Маҥа учууталлар Б. С. Захарова, А. Е. Потапова, М. С. Шепелкина үүгэ сыраларын биэрэн, дьыуурдаахтык ыытыахтарын ыҥырдылар. Бу оскуолаттан Е. Д. Макарова кабинеттэх географиия, Г. В. Захарова салаалаах начаальнай классаттан бэлэмнэнэн кабинеттара бастыылар. Оттон математика, физика, черчение уонна урбуй предметтэрин кабинеттарын көрүүгэ ордук учуутайдыын Дыраҥ орто оскуолатын кабинеттара аатаныылар.

Арыылаах аҕыс кылаастаах оскуолатын биологиягa кабинетын бастыгынан сыанаалаата. Маҥа биолог-учуутал Михаил Петрович Макаров үүгэ кэрэхсэбиллэҥи, саҥаны өгөрбүта биирдиэнэ.

Орто оскуолалар методическай кабинеттарынан Д. С. Терюшина салайаччылаах интернат-оскуола кабинета бастакы миэстэни ылла. Иккиэ: Дыраҥ, Хайахсыт, үһүөх: Кытаанах, Сылаг оскуолаларын методическай кабинеттара таҥыстылар.

Уопсай түмүккэ биһиги педагогическай көрдөбүлгэ эмиэттэн предметнэй кабинеттардаах Кытаанах, Дыраҥ, Сылаг орто уонна Арыылаах аҕыс кылаастаах оскуолаларын коллективтэрэ райгорсовет, профсоюз райкомун Бочуотунай грамоталарынан наҕараадаламмыттар, харчынан бириэмийэлэммиттэр. Итини сэргэ бастыгыттан оскуолалар директордара, кабинеттар сэбиэдиссэйдэрэ Е. Д. Макарова, М. Р. Сысолятин, М. Н. Макаров, К. С. Захарова, М. М. Максимов уо. д. а. 8 киһи бэсхо туристическай путешествиялыы ылар чиэскэ тиэмэтиллэр.

Г. СИВЦЕВ.

Тыа хаһаайыстыбатын специалистарынан буолуҥ

Биһиги өрөбүөммүт республикэ тыа хаһаайыстыбатыгар дипломнаах өрөбүөнньиттэн биир бөдөҥнөрө. Эти-үүтү эбэтэр, суоһуну сүмэйиэхтэх алтан аҥаалыгынан хаачыйыыга өрөбүөн үрдүгэр 191 специалист үлэлиир. Оттон 78-ка үрдүк үөрэхтээх. Кинилэр өрөбүөн киэн тутар ньиэрбэ. Бөтүүт Знака ордениаах агроном С. В. Бочоткова, Саха АССР Дэрэбиэнэй Советын депутата, сетүрат М. А. Романова, совхозтар директордара Е. Е. Васильев, С. И. Сергеев баалаах.

Талан ыллыбат идэлэриэн идэм-ходуһук Чурапчытаабы зоотын зоотехника С. Т. Баранова, ветбаклаборатория директора С. Г. Дьячковская, ветеринарнай врачтар Х. С. Иванов, Д. С. Иванова 11—16 сыл сыраларын биэрэн үлэлээбиллэр.

Орто оскуоланы бүтэрэн баран тонообут совхозтар ыанныкэтыгынан үлэлээбит, өптэн суоһу ыытыгын үлэтин ис суоһуттан соҕуллан ученай-зоотехник идэтин ылыыт М. Д. Кириллина племенной холбоһук начальнигынан үлэлии сылдьар. Эмиэ үүгэ сыл ыанныкэтыгынан, комсомол XVI съезтин делегата И. В. Софронова Эрилик Эристиин аатынан совхоз Хоптогостоох отделениетын зоотехникынан айаммыыллаахтык үлэлии сылдьар.

Быйыл аналлаах орто үөрэҕи бүтэрэн 8 идэр специалистар совхозтарга үлэлэрин саҕалаатылар.

Тыа хаһаайыстыбатын управлениета специалистары бэлэмнэтиигэ улахан суолтаны биэрэр. Биһиги кэскиллээх ыллаан ыаннытынан совхозтартан 20 киһини дуоҕабардаһан, стипендия талаан үрдүк үөрэхкэ ыытыллыахтаах. Өрөбүөнтэ ордук ветеринарнай врачтар, зоотехниктар, инженер-механиктар, бухгалтердар наадалар. Тыа хаһаайыстыбатын үрдүк да, орто да үөрэҕэр барыахтарын бэлэмнэрэччилэр совхозтартыт дирекциялара кыатта дуоҕабарда түһэрсиэх. Совхозтар төлүүр стипендияларын кэмэлэй тоҕоостаах государственнай стипендиталаабыт үрдүк.

Производствоҕа үлэлэбиттэр үөрэхтэ бараллара ордук наадалаах.

Быйылгы үөрэх дьылыгар орто үөрэх заведениелэригэр миэстэлэр каллилэр: Якутскайдааҥы тыа хаһаайыстыбатын техникумуттар уон кылаах бүтэрбиттэргэ зоотехническай отделениеҕа 2, агрономическайҕа 3, аҕыс кылааһы бүтэрбиттэргэ ветеринарнайҕа 1 миэстэ.

Олуохүмүтэҕи механизация техникумуттар 12 миэстэ бэриллиэх. Оҥ ыытыгар орто оскуоланы бүтэрбиттэргэ 6 механик, 4 электромеханик уонна аҕыс кылаас үөрэхтээхтэргэ салаайар кадрдары бэлэмнэнэр отделениеҕа 2 миэстэ баалаах. Бу техникумнаа киириэн экзаменнары техникум представителэ кэлэн маҥнатыар. Бу техникумнаа киириэхтэрин бараллаахтар тыа хаһаайыстыбатын управлениетын кадрга сайаҕылыаннаҕыгын уонна документтарыгын туһэриҥ.

Ыччаттар, өрөбүөммүт сайдыытын иккиэн кэскилэ — эмиэ кэлиҥ.

Производство кэнниттэн үрдүк уонна орто үөрэхкэ киирэн тонообут дойдуларыгар тыа хаһаайыстыбатын идэтин баһылаан ордук туһалаах дьон буоларгыгар ыытарабыт.

А. КУЛАНОВСКАЯ,
тыа хаһаайыстыбатын управлениетын кадрга инспектора.

Национальнай национальнай уонкурукка колхозтар табалэрын үөрэтэрин тыа быыстаах туруйдаратын саныыны мэчиирэнэрэ — Мунньах оксын чугаһыгар ГУРТ сыалаана. Олохтоох ыаллыыр ыытыллыбыт турнирдарга хас ыстата ыытыллыбыт-ротта-рыттан ыраах сылдьыыстаах бастыгыттара аттан айы-үөлү, оттоо да тэбиэрдэрэ тиэрэтиллэр.

Национальнай национальнай уонкурукка бастыҥ Ньуолаах аатынан колхоз тэбиэлэрэ кэлбүт кэмнэр тэбиэлэрэ, мэчиэтиэнэ кэмнэр үрдүгэр кэбиэннилэр.

СИИМОКТАРГА: колхоз тэбиэлэрэ үөрэх колхоз фермаларын сэмэстиэхэ коммунист уонна комсомол арыллар.

С/ГУБСКАЙ фотота.
ССТА фотохрониката.

Сааһыт, балары тутус

Кэтэрду саастыы бэлэмнэлэх кэмнэр хас биирдии сааһыт ыччат сорохтоох буолуу бырааптаалаахтар. Бүлүү быыбыгар ыччаатыгын тутуһуохтаах, оҥоҕоҕо улахан тутуулаах баар. Оҥ-тэрэтэрэ курдуоннар оттоҕо хордойон хонуу-сүүрү бөҕүлүөхтэр. Производствоҕа эмиэ бэлэмнэр кэрэхсэбиллэр. Бэлэмнэнэн кэлэн, техникаҕа үөрэнэн, ыаллыт сыдьаалыыр суоттаах.

Бэйэлэн ыытта биэнэ тиэрэ сааһыннарга ыаллыт ньиэрбэ ходуҕа сылдьыалыахтаах. Саастан сорохтоох буолуу бырааптаах-ынан толоруу тутуһуоҕуттан. Сорох төрөөбүттэр оҥоҕоҕо уоруоллар, дьиэ ньиэрбэлэрэ ньиэннэ ньиэннэ ходуҕа сылдьыалара. Саалаларыгар сыар оҕолоро. Бу сокуоннаа сиэдэрэй. Сааһыттар сиэдэрэй ыаллыт оҕолорун саанар тутарыгар ыйыы тустаах ыйы ньиэннэлэх эмиэннэйэн сүүрэн уруумаҥ.

Бултуур-балыктыыр өбүгэлэ ыаллыыр бүлэбитэх, оҥу тэрилэрэ — усуйуобуйа тоноотох, саалаларга кэлэн ньиэннэ бултуура көмүлүөхтэрин гүбэлэрэ бриэмнэр бэлэхтэрин хорудаан саҥа аҥаларгаа уонна трансфорт туулаар, сокуонунан хорудуоҕуттан эмиэннэ тэрилэлэр. Бэлэмнэнэн ыыталаары усуйуобуйа — ханнык сиэнэлэрэ ньиэннэ суох бултаахтарын — ньиэннэ хорудаан, кэтэрэ-танар.

Бэлэмнэ сорох ньиэннэхтэр саалаларга хорудуу тиэрэ ньиэннэр. Хойобуур, Хойоор ньиэннэр саалаларга сыар да ньиэннэ ньиэннэ ньиэннэ. Итиэ ньиэннэ сиэдэрэй ньиэннэ ньиэннэ ньиэннэ